

РЕШЕНИЕ

№ 482

гр. П., 12.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – П. в публично заседание на тринадесети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: МЕТОДИ Н. ЗДРАВКОВ

при участието на секретаря ИВАЙЛО П. ЦВЕТКОВ
като разглежда докладваното от МЕТОДИ Н. ЗДРАВКОВ Гражданско дело № 20234400100188 по описа за 2023 година

Искове с правно основание чл.430 ТЗ вр. чл.79 и чл.86 ЗЗД.

Постъпила е искова молба /ИМ/ на 09.03. 2023г. – п.к. на л.81 от делото, на *** АД гр.С., ЕИК *** – *** АД – правопреемник на „***“ ЕАД гр.С., ЕИК ***, преди *** ЕАД гр.С., ЕИК ***, представлявано заедно от всеки двама от Изпълнителните директори или от изп. директор и прокурист – заедно, чрез юр.к.П. Д. против С. У., гражданка на В., родена на ***г., с адрес по удостоверение гр.П., ул.К. № ***, ап.***, и по Договор – гр.П., ул.*** № ***, ет.***, ап.***, с ЛН ***, с която са предявени искове с правно основание чл.432, ал.1 ТЗ вр. чл.79 от ЗЗД и иск по чл.86 от ЗЗД, за осъждането ѝ да заплати на Банката сумата в общ размер на 104 599,42 лева, както следва: главница в размер на 82 144,92 лева, от която: редовно падежирали главници за периода от 05.03.2022г. до 05. 03.2023г. в размер на 6 390,34лв. и предсрочно изискуема главница в размер на 75 754,58лв.; редовна (възнаградителна) лихва в размер на 6 008,70лева за периода от 05.03.2021г. до 05.04.2022г., начислена възнаградителна лихва в размер на 73,65лв. за периода от 05.03.2023г. до 09.03.2023г.; отложена възнаградителна лихва в размер на 16 032,08лв., начислена за периода от 01.06.2015г. до 05.02.2022г. и начислено обезщетение за забава в размер на 340,07лева за периода от 05.03.2022г. до 09.03.2023г., ведно със законната лихва върху главницата,

считано от датата на завеждане на настоящата искова молба – 09.03.2023г. до окончателното им изплащане, както и всички направени по делото разноси вкл. юрисконсултско възнаграждение в размер на 450лв.

В случай, че исковите бъдат уважени частично, моли за изчисляване на разноските на ищеца по съразмерност и след компенсация.

Ищецът твърди, че с Договор за студентски кредит от 29.05.2015г., сключен между „*** (***) ЕАД („***" ЕАД, а понастоящем *** АД) и С. У. (кредитополучател), Банката е отпуснала на кредитополучателя студентски кредит в размер на 82 144,92лв. с краен срок на погасяване 05.02.2032г.

Според чл.1.1 от Договора, кредитът се предоставя с цел заплащане на 12 броя такси за обучение на кредитополучателя, всяка в размер на 6 845,41 лева.

Съгласно чл.430 ал.2 ТЗ Договорът за банков кредит е лихвоносен. С чл.3.1 от Договора е уговорена възнаградителна лихва от 7% за целия срок на кредита.

Съгласно чл.4.2. от Договора при погасяване на кредита Кредитополучателят ползва гратисен период от 81 месеца считано от датата на сключване на Договора до 05.02.2022г.

По време на гратисния период Кредитополучателят не дължи плащане на главница и лихва по кредита, а Банката начислява лихва върху усвоената част от кредита, като начислената лихва се капитализира годишно. В конкретния случай Банката, независимо от направената уговорка между страните, не е капитализирала редовната лихва, начислена през гратисния период, като същата е единствено отложена до влизане на кредитополучателя в Погасителен план и същата става изискуема с обявяване на предсрочна изискуемост на същия. Към настоящата искова молба прилагат и надлежно изготвен Погасителен план без да е взето предвид капитализирането на лихва.

Страните отнапред са определили размера на обезщетението за забава в плащането от кредитополучателя, но задължението за погасяване на главницата по кредита. В чл.3.2 от Договора е уговорено при забава в плащане на дължими суми по Кредита кредитополучателят дължи лихва за забава Основния лихвен процент, увеличен с 10 (десет) пункта годишно върху забавената сума (вноска или част от вноската) за времето на забавата до

окончателното изплащане на забавените задължения.

Съгласно чл.4.8 от Договора страните са се договорили кредитът да бъде погасен на 120 равни анюитетни месечни вноски, дължими на пето число от съответния месец считано от 05.03.2022г. до 05.02.2032г.

Съгласно чл.6 от Договора, Банката има право да обяви Кредита за предсрочно изискуем като съгласно условието на чл.6.2 от Договора това става при неплащане от страна на кредитополучателя на три последователни погасителни вноски.

Съгласно титулната част на Договора и чл.9.3 Кредитополучателят е посочил адрес за кореспонденция гр.П., ул. „***" № ***, ет.***, ап.*** като се е съгласил на този адрес да бъде призоваван и да получава всякакви съобщения свързани с отпуснатия кредит.

В чл.9.4 кредитополучателят е оправомощил З.С.Ц. с адрес в гр.П. да получава всякакви книжа и съобщения от съдебните органи в производства, образувани от Банката срещу него за събиране на вземанията си.

Навеждат доводи, че Банката е изпълнила всички свои задължения, съгласно подписания Договор за студентски кредит от 29.05.2015г. На ответницата е отпусната парична сума на възмездно ползване, която е усвоена от нея.

Към настоящата искова молба прилагат и изготвен Погасителен план. При отпускане на кредита не може да се прогнозира начина и датата на усвояване както и колко такси за обучение ще бъдат заплатени посредством усвояване по Договора и поради това Погасителния план се изготвя след изтичане на гратисния период. Неявяването на кредитополучателя в офис на Банката е причина липсата на двустранно подписан Погасителен план. Същият е изготвен съгласно договореното, но не е бил подписан с оглед липсата на посещение на офис на Банката от страна на кредитополучателя.

Поради настъпил случай на неизпълнение – неплащане на 13 последователни погасителни вноски от 05.03.2022г. до 05.03.2023г. с ИМ упражняват правото по чл.6 от Договора във връзка с чл.432 ТЗ да обявят цялата ползвана и непогасена сума за предсрочно изискуема считано от датата на връчване на препис от исковата молба.

Позовават се на Решение №706/30.12.2010г. на ВКС по гр. дело

№1769/2009г., в което е прието, че самото предявяване на иска поставя длъжника в забава и то от момента на връчване на препис от исковата молба. Предсрочната изискуемост на кредита е санкция за неизправност на длъжника, последиците ѝ следва да включат пълно и точно изпълнение на задължението, каквото съществува и в какъвто вид се дължи при настъпване на срока (уговорения падеж) - главница, редовна (възнаградителна) лихва, наказателна лихва (неустойка) и комисиона за управление. В Решение №99 от 01.02.2013г. по т. д. № 610/2011г. на I т.о. Върховният касационен съд е приел, че при уговорена в Договор за заем за потребление предсрочна изискуемост на задължението за връщане на заетата парична сума, настъпва предсрочна изискуемост и на непадежиралите към този момент анюитетни вноски.

В допълнение и за пълнота прилагат към настоящата молба и изготвено писмо за предсрочна изискуемост, което да бъде връчено на ответника наред с преписа от исковата молба.

Поради липса на изпълнение на задълженията по Договора, считат, че в полза на кредитора са възникнали вземанията, посочени в петитума на исковата молба. Съгласно чл.79 и чл.86 от ЗЗД кредиторът има право да иска изпълнение заедно с обезщетение за забава, в случай че длъжникът не изпълни точно задължението си.

Претендират присъждане на законната лихва за забава върху претендираното вземане за главница, считано от датата на завеждане на настоящата искова молба – 09.03.2023г. - до окончателното му заплащане. Доколкото възнаградителната (редовна) лихва е предвидена в Договора, очевидно е, че тя съставлява договорно задължение за страната, в чиято тежест е вменена. Възнаградителният характер на редовната лихва и санкционният характер на неустойката не препятстват приложимостта на чл.86 от ЗЗД, тъй като задължението за заплащането им е самостоятелно и независимо от задължението за обезщетение по чл.86, ал.1 от ЗЗД (позовават се на Решение № 73/29.06.2011 г. на ВКС по т. д. № 683 по описа за 2010г., I-во т.о., ТК).

Молят съда като съобрази представените по делото доказателства да постанови решение, с което да осъди ответника С. У. да заплати на Банката посочените в исковата молба суми, ведно със законна лихва върху

главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба до окончателното им заплащане, както и направените по делото разноски /платени държавни такси и хонорари за вещи лица/, в това число юрисконсултско възнаграждение в размер на 450,00лв. В случай, че исковете бъдат уважени частично, молят за изчисляване на разноските на ищеца по съразмерност и след компенсация.

По делото депозират Писмена защита, в която твърдят, че от събраните по делото писмени доказателства безспорно се установява, че между страните по делото са възникнали валидни правоотношения по повод сключен Договор за студентски кредит, който е изцяло усвоен по уговорения в Договора за кредит начин.

Приетата по делото като доказателство съдебно-икономическа експертиза установява и че кредитополучателят не е изпълнил задълженията си по изплащане на дължимите суми по договора.

Молят съда да остави без уважение възражението на особения представител на ответника клаузата на чл. 4.4. от Договора за кредит е нищожна, като противоречаща на нормата на чл. 10, ал. 3 от ЗЗД и като неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 19 от ЗЗП.

Намират, че това възражение не съответства на установеното по делото и на правната уредба, касаеща капитализацията на лихви и анатоцизма.

Молят съда да има предвид при постановяване на решението, че клаузата на чл.4.4. касае възнаграждението на банката, предоставила кредита, което несъмнено е част от основния предмет на този Договор, негов съществен и неизменен елемент, изведено от възмездния по дефиниция характер на договора за банков кредит съгласно чл.430 ал.1 във връзка с ал.2 ТЗ, при който заплащането на лихвата представлява насрещна престация на кредитополучателя за ползването на предоставените парични средства.

Навеждат доводи, че още при сключване на договора начинът на изчисление на дължимото на банката възнаграждение е посочен по начин, позволяващ среден потребител, относително осведомен и в разумна степен наблюдателен и съобразителен, точно да разбере обхвата на поетото задължение и икономическите последици от сключването на договора, в рамките на сроковете за издължаване на кредита, конкретизирани в

разпоредбата на чл. 4.8 от Договора за кредит.

Молят в своя защита, съда да приеме за неоснователно и възражението на особения представител на ответника, че при сключване на Договора за кредит не били спазени изискванията на чл. 18, ал. 3 от ЗКСД. Намират това възражение за бланкетно, тъй като видно от исковата молба и от съдържанието на самия договор всички искови претенции са основани на валидни уговорки, вписани в самия договор и липсват позовавания на Общи условия, на които банката да основава претенциите си, освен вписаните в самия договор, за да е релевантно запознаването на ответника с тях.

Твърдят, че във всяко едно от исканията за усвояване на средства от студентски кредит ответницата собственоръчно и на правилен български език писмено е потвърждавала, че владее български език, поради което намират, че заключения, че Договорът за кредит не е изготвен на ясен и разбираем език, изведени от това, че какъвто и да е документ не е преведен на английски, са изцяло безпочвени.

Навеждат доводи, че Договорът е подписан от кредитополучателя на всяка страница и несъмнено тези клаузи са били вече вписани, когато тя е положила подписа си, така че не намират за основателно да се твърди, че не е била запозната предварително с условията преди сключването на Договора, т.е. преди кредитополучателят да го подпише.

Поради гореизложеното, молят съда да приеме, че предявените искове са основателни както по основание, така и по размер, включително и размера на отложената възнаградителна лихва, задължението за която е възникнало въз основа на валидни уговорки между страните.

В Отговора особеният представител на ответницата адв.В. П. от ПлАК оспорва исковете по основание и размер. Твърди, че исковете са допустими, но неоснователни.

От представения с ИМ сключен Договор за студентски кредит на 29.05.2015 г. е видно, че между страните е сключен Договор за банков кредит в полза на физическо лице с цел плащане на семестриални такси при обучение в университет. Този вид договори са регулирани от държавата с нормите на Закона за кредитиране на студентите и докторантите, които с оглед предмета и изричното законодателство, се явяват специални по отношение на правилата на чл.430 от ТЗ, на нормите на Закона за кредитирането и на правилата за договор за заем по ЗЗД, т.е. договорът, предмет на делото, се урежда от правилата на ЗКСД и доколкото няма

изрични норми при празноти, от общите правила на ТЗ, ЗК, ЗЗД и ЗЗП при кредитополучател - физическо лице.

Според особения представител с оглед целта и вида на обществени отношения, предмет на ЗКСД, указани в чл.1 и чл.2 от този Закон, правилата му, уреждащи начина на сключване, предмета и изпълнението на Договора за кредит между банка и студент, и с оглед въведената специална уредба и защита, са императивни. Те са създадени с цел защита на студентите, за да им гарантират правото на достъп до образование като форма на държавна политика в тази сфера, продължение на което е дадената държавна гаранция по всеки един договор - при неплащане на кредита сумата се погасява от държавния Бюджет чрез плащане от Министерство на образованието. Поради това към тези договори се препраща с чл.17 ал.5 от ЗКСД към защитата на чл.143 - чл.148 от ЗЗП. Израз на засилената защита и оттук императивно разписани норми следва да се считат правилата на чл.17, чл.18, чл.19, чл.чл. 21 - 25 от ЗКСД.

Съобразявайки се с тълкуване на нормите на ЗКСД като императивни твърди, че ищецът е нарушил правилото на чл.24 ал.2 от ЗКСД, защото между страните не е постигнато съгласие и не е подписан погасителен План, съдържащ информация за начина на изплащане на кредита след изтичане на гратисния период, т.е. след 05.02.2022г., за срока на Договора от 120 месеца. Подписан между страните погасителен План в изпълнение на чл.24 ал.2 от ЗКСД няма. С исковата молба е представен погасителен План, без подпис на нито една страна. Резултатът от това е, че не е ясно какво се дължи като месечна вноска и оттук има ли забава и ако да - на вноски с какъв размер и за какъв период. Т.е. твърдението на ищеца за забава на ответника при погасяване на кредита е неоснователно, защото не доказва падеж и размер на просрочените вноски. Оттук не се доказва фактическия състав на упражненото потестативно право от кредитора за обявяване на вземанията за предсрочно изискуеми чрез отправено изявление с исковата молба, защото не се доказва има ли настъпил падеж и оттук има ли просрочени вноски и в какъв размер са.

Освен това от представените по делото доказателства не се доказва безспорно, че претендираните вземания да са станали изискуеми. Ищецът се позовава на хипотезата на чл.6.2 от Договора - неплащане на три последователни вноски е обусловена от настъпването падежа на вземанията, който е свързан с изтичането на гратисния период (арг. чл. 23, ал. 2 ЗКСД). Тъй като със сключване на Договора за студентски кредит не е изготвен и подписан погасителен План, съобразно законовите изисквания, не може да се установи дали и кога е настъпил крайния момент на гратисния период, съответно възникнало ли е за ответницата задължението да започне да погасява дължимите суми по отпуснатия кредит, то и не може да се прецени налице ли е предвиденото в Договора условие за неплащане на три поредни погасителни вноски. Счита, че в настоящия случай е недоказано от страна на ищеца, че са налице предпоставките за обявяването на Договора за кредит за предсрочно изискуем, поради което предявените искове са неоснователни,

респ. неоснователна се явява исковата молба, подадена от "**** (***)"ЕАД (сега ***) с правопреемник *** АД гр.С., ЕИК ***.

Навежда доводи, че по същите аргументи, свързани с неустановяване настъпването на крайния момент на гратисния период, недоказани са и предпоставките за обявяване на вземанията по кредита за предсрочно изискуем с връчването на исковата молба на ответника, поради което предявените срещу ответницата искове следва да бъдат отхвърлени.

В разпоредбата на чл.24, ал.3 ЗКСД е предвидено, че кредитополучателят погасява общия размер на кредита на равни месечни погасителни вноски в 10-годишен срок, считано от края на гратисния период, а в чл.4.1. от Договора за студентски кредит, сключен на 29.05.2015г. е предвидено, че крайния срок за погасяване на всички вноски е 05.02.2032г. Видно от приложения неподписан погасителния План към договора първата вноска е с падеж 05.03.2022г.

Твърди, че от цитираните уверения на МУ - П. се оказва, че датата на последния държавен изпит за ответника е 01.03.2021г., посочвана винаги във всяко едно уверение като документ със съдържание по чл.10 ал.3 ЗКСД. Това означава, че гратисният период е изтекъл на 01.03.2022г. и след тази дата, на 5 - то число според уговорките, се поражда задължението на ответника да погасява получения кредит и лихвите по него. Съобразно правилото на чл.23 ал.1 и ал.2 от ЗКСД, страните са уговорили, че за срока на обучение, който обхваща времето от сключване на Договора до изтичане на една година от първата датата за провеждане на последния държавен изпит, има гратисен период на договора, през който не се дължи плащане на главницата и лихвите, като за времето на гратисния период банката начислява лихви по кредита, а съгласно чл.24 ал.2: Изплащането на кредита започва един месец след изтичане на гратисния период съгласно погасителния План, уговорен между страните. Но в настоящия случай, представеният, неподписан погасителен План е с първа погасителна вноска на 05.03.2022г.

Следователно изготвеният и представен погасителен план противоречи от една страна на императивната разпоредба на чл.24 ал.2 от ЗКСД, от друга е уговорен, че кредитът следва да бъде погасен в срок по малък от 10 години, считано от датата на изтичане на гратисния период. Разпоредбата на чл.24 ал.3 ЗКСД, има императивен характер и не представлява диспозитивна правна норма, която не може да бъде заместена по волята на страните.

Уговарянето на срок, в това число начална датата и общ период, за погасяване на кредита различен от това, което е предвидено в разпоредбите на ЗКСД също се явява основание за нищожност на тази клауза поради противоречие с повелителни правила на закона. Съгл. чл. 26 ал.4 от ЗЗД, уреждащ частичната недействителност на договорите, в такъв случай следва да се приложат императивните правила на закона, а именно чл. 24, ал. 3 от ЗКСД, като срокът за погасяване на кредита се явява в 10-годишен срок, считано от края на гратисния период, като плащанията следва да бъдат извършени на равни месечни погасителни вноски, като изплащането на кредита започва един месец след изтичане на гратисния период.

Следва да се има предвид че липсва и правно основание съдът да замести волята им по изготвяне на погасителен план по правилото на чл.131 ал.3 от ЗЗД, защото това право не е предоставено на трето за правоотношението лице - законът в чл.24, ал.2 от ЗКСД казва, че погасителен План се изготвя по уговорка на страните. Съгласно чл.130, ал.1 от ЗЗД, ако при едно задължение с право на избор не е определено кому е предоставен избора, той принадлежи на длъжника. Според чл.131, ал.1 от ЗЗД, ако правото на избор принадлежи на длъжника и той не го упражни до определения за това срок или ако няма такъв срок - до времето, когато задължението трябва да се изпълни, правото на избор преминава върху кредитора. В случая, ако се приеме, че ответникът като длъжник не се е явил пред ищеца, за да подпишат погасителен план и оттук да определят размер на 120 месечни вноски с договорения падеж 5 - то число на месеца, в срока до настъпване на първия падеж, правото да изготви погасителен план е преминало върху ищеца като кредитор. Но представеният и неподписан от страните с ИМ погасителен План не отговаря на условията на договора, защото в същия, подлежащата на погасяване главница е 108 854,89лв., а не 82 144,92лв., съответно начисляваната лихва от 7 % на годишна база не е върху задължение от 82 144,92лв., а върху друго по вид и размер задължение, и няма уговорка на колко вноски и с какъв падеж ще се връща изтеклата лихва.

Ето защо счита, че така изготвеният, не в законоустановен срок и ред погасителен План не отговаря на условията на Договора и на нормите на ЗКСД, не следва да се кредитира от съда и въз основа на същия не може да приеме наличие на просрочие и оттук обявяване на всички вземания за предсрочно изискуеми.

В резултат, дългът няма конкретен по размер падеж на месечни вноски, а крайната дата за погасяване на задълженията 120 месеца, считано от датата на изтичане на gratuitния период /чл.2 от договора/, т.е. 05.02.2032г., не е настъпила. Вземането не е изискуемо. При неизискуеми вземания кредиторът не може да упражни правото да обяви целия договор за предсрочно изискуем, защото липсва неизпълнение на задълженията на кредитополучателя - ответникът не е изпаднал в забава.

Счита, че с клаузата на чл.4.4 от Договора, е допуснато нарушение на чл.24, ал.1, т.1 и т.2 ЗКСД, на чл.17 ал.4 от ЗКСД и чл.18, ал.3 от ЗКСД. В резултат на това, след gratuitния период, размерът на главницата не е равен на размера на усвоените суми за платени такси за обучение, както изисква чл.21, ал.1 и ал.3, чл.24, ал.1 т.1 и чл.17, ал.3 и ал.4 от ЗКСД, а включва и сумата на възнаграждението на банката за този период, и оттук договорна лихва след gratuitния период се начислява и върху размера на изтеклите договорни лихви за gratuitния период. Т.е. след gratuitния период се връща както сумата, ползвана за плащане на такси за обучение и договорна лихва върху нея до погасяването ѝ, така и изтеклата за gratuitния период договорна лихва с начислено върху нея възнаграждение в размер на договорната лихва до изплащането ѝ.

Счита, че клаузата на чл.4.4 от Договора, предвиждаща, че начислената през гратисния период лихва се капитализира годишно, е нищожна на основание чл.26, ал.4, вр. чл. 10, ал. 3 от ЗЗД. Налице е анатоцизъм, при който лихвата се прибавя към главницата и така формираният дълг се олихвява, в частност олихвяват се вече изтеклите и капитализирани лихви.

Следващото нарушение на същите норми е, че с чл. 3.2 от договора за студентски кредит се предвижда трети вид лихва за плащане - неустойка за забава, в размер на договорната лихва с надбавка 10 процента пункта /общо 17 %/. Това е лихва, която фигурира в договора, и за нея няма разписани ясни правила, приети от кредитополучателя. Банката може да уговори със студента обезщетение при забавено изпълнение, но то трябва да бъде в писмен вид като освен да е част от съдържанието на договора, да е ясно и разбираемо, по което страните са постигнали съгласие като са материализирали волята си в документ, който е подписан двустранно, при отчитане и тълкуване на чл.21 от ЗКСД, който, определяйки максимална лихва от 7 % по договора, не индивидуализира вида на лихвата - само възнаградителна, или и за забава.

Счита, че нарушенията на чл.17, ал.4 от ЗКСД и чл.18, ал.3 от ЗКСД се изразяват в обстоятелството и че ищецът при сключване на Договора го е превел на английски на ответника, съгласно представеният екземпляр, но не е превел на английски Общите условия, поради което счита, че преди и при сключване на Договора на кредитополучателя не са били известни по съдържание Общите условия и в частност има или няма правилата за капитализиране на изтекли лихви към главницата, за размера на неустойката за забава и кога, при какви условия може и/или не може да се променя погасителния План, поради което преди сключване на Договора Банката не е уведомила доверителката ѝ за всичките му условия. Доказателства в тази насока липсват.

В случая няма данни и/или доказателства С. У. да е получила екземпляр от общите условия и действително да е приела същите като част от договора. Декларацията на кредитополучателя, включена в индивидуалния договор, че е запознат и приема общите условия не доказват действително приемането им, предвид разпоредбата на чл. 147а, ал.5 от ЗЗП. Още повече, че Общите условия, каквито и да са те са на български език, а една от императивните разпоредби на ЗКСД е съгл. чл.17 ал.3: „договорът да е на ясен и разбираем език" и съгл. чл.18 ал.3: „Преди сключване на Договора банката е длъжна да уведоми кредитополучателя за всички условия на кредита". С оглед на това клаузите на Общите условия на процесния Договор за кредит нямат действие в отношенията между страните, не са представени преведени на ответницата и безспорно съдържанието на Общите условия не е било узнато от кредитополучателя към момента на подписване на Договора.

Поради констатирано противоречие по-горе на клаузите на Договора с правилата на чл.18, ал.3, чл.17, ал.4, чл.19, ал.2, чл.21, ал.1 и ал.3 и чл.24, ал.1 от ЗКСД, които са императивни с цел защита на обучаващото се лице, ползващо кредита счита, че тези уговорки са недействителни по смисъла на чл.17 ал.6 от ЗКСД.

Следва да се има предвид, че констатираната недействителност според правилото на чл.17, ал.6 и ал.7 от ЗКСД води до недействителност на целия Договор, а не на отделни клаузи. В ЗКСД нищожност на отделни клаузи и неприлагането им указват само в чл.19, ал.3 - тогава, когато се иска получаване на обезпечение от кредитополучателя и трето лице, и когато се уговаря плащане на такси, комисиони и други разходи, непосредствено свързани с отпускане и управление на кредита, и чл.20 ал.2 - при уговорена лихва над 7 % на годишна база.

Тъй като в случая е налице специално правило за недействителност по см. на чл.17, ал.6 и ал.7 от ЗКСД, целият Договор е недействителен и кредитополучателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, но не и лихви, такси и други разходи, което правило е различно от това по чл.26 ал.4 от ЗЗД за нищожност само на отделна клауза, не и на целия Договор и поради това следва да се приложи специалното правило. В резултат процесният Договор се приема за недействителен като по него ответникът дължи връщане само на чистата стойност на кредита, която е 82 144,92лв. Доколкото обаче нормата на чл.17 ал.7 от ЗКСД е реституционна, подобна на тази по чл.34 и чл.55 от ЗЗД, и урежда последиците при констатиран недействителен Договор за кредитиране на студенти, а ищецът е предявил иска си на договорно основание без заявено реституционно искане за връщане на дадено по недействителен договор за кредитиране на студенти счита, че искът на договорното основание не може да се уважи и следва да се отхвърли изцяло като неоснователен, защото се доказва безспорно, че сключеният Договор е недействителен на основание чл.17, ал.6 от ЗКСД във вр. с чл.17, ал.4 от ЗКСД и чл.18, ал.3 от ЗКСД.

Ако не се приеме това за недействителност на Договора, твърди че искът пак следва да се отхвърли изцяло като недоказан поради липса на изискуемост на заявените вземания. Това е така, защото страните не са подписали погасителен План и отгук не са уговорили как следва да се връщат дължимите суми на падеж по размер.

Освен това с оглед липсата на контакт с представляваната от особения представител ответница – С. У. по настоящото дело не е ясно дали подписа върху представения заверен екземпляр на Договор за студентски кредит и представените с ИМ писмени доказателства, е неин и/или положен от нея и дали са възникнали валидни облигационни отношения. С оглед последното оспорва подписа на ответницата, положен във всички представени с ИМ писмени доказателства. Оспорва истинността на всички писмени документи, представени с исковата молба.

Предвид горното моли съда да постанови решение, с което да отхвърли изцяло предявените искове като неоснователни и недоказани, с произтичащите от това законови последици.

Съдът, като съобрази становищата на страните и представените по делото доказателства, прецени ги по реда на чл.12 и чл.235 ГПК поотделно и в тяхната съвкупност, прие за установено от фактическа и правна страна следното:

Безспорно по делото е и това се установява от заверено копие на Договор за студентски кредит от 29.05.2015г. – л.9 – л.20 от делото, че Банката като кредитодател и С. У. като кредитополучател са сключили Договор за студентски кредит, по силата на който Банката е предоставила на кредитополучателя кредит в размер на сумата от 82 144,92лв. с краен срок на погасяване 05.02.2032г.

Не се спори и се установява от приложеното заверено копие от кредитното досие на ответницата по делото, че са извършени 11 /единадесет/ броя преводни нареждания, всяко в размер на 6 845,41лв., по сметката на кредитополучателя, по начин и размер, който е бил уговорен от страните - л.53-л.63 от делото.

Спорен по делото е въпросът дължи ли ответницата исковите суми, както и направените по делото разноси, в т.ч. и разходи за адвокатско възнаграждение за осъществяваната от юрисконсулт защита.

Спорен по делото е и въпроса дали подписа, положен в Договора за студентски кредит от 29.05.2015г., в Искането за студентски кредит от 20.05.2015г. и Искането за усвояване на средства от студентски кредит за зимен семестър на учебната 2015/2016г. до 25.11.2020г., както и на ръкописния текст под формата на Декларация, съдържащ се в горните две искания, са собственоръчно изписани от ответницата С. У..

За да отговори на спорните по делото въпроси съдът съобрази писмените доказателства и заключенията по назначените СИЕ и СГРЕ.

Договорът за студентски кредит е уреден в специалния Закон за кредитиране на студенти и докторанти /ЗКСД/, в разпоредбата на чл.17 ал.5 на който потребителската закрила срещу неравноправни клаузи е предвидена изрично, като е посочено, че за Договора за кредит по този закон се прилагат и чл.143 – чл.148 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/. Съгласно разпоредбите на чл.17 ал.6 и ал.7 от ЗКСД, когато не са спазени изискванията на чл.17 ал.1 и ал.4 и чл.18 ал. 3 от ЗКСД, както и изискванията за задължителните реквизити на Договора за кредит, предвидени в типовия договор по чл.7 от ЗКСД, Договорът за кредит е недействителен, в който случай кредитополучателят е длъжен да върне само чистата стойност на кредита, но не дължи лихви, такси или други разходи.

Съгласно разпоредбите на чл.16 ал.1 и ал.3 от ЗКДС студентите и докторантите могат да подадат искане за отпускане на кредит и сключване на Договор с всяка Банка, подписала типов Договор по чл.7, като в случай, че Договор за кредит при условията на този Закон е сключен с Банка, която не е подписала типов договор по чл.7, кредитополучателят е длъжен да върне само чистата стойност на кредита, но не дължи лихви, такси или други разходи.

Съгласно разпоредбите на чл.23 ал.1 и ал.3 от ЗКСД кредитополучателят не дължи плащане на главницата и лихвите по кредита по време на гратисния период, но по време на същия Банката начислява лихва върху кредита. Съгласно ал.2 на същата разпоредба гратисният период е периодът от сключването на Договора за кредит до изтичане на една година от първата дата за провеждане на последния държавен изпит или защита на дипломна работа съгласно учебния План за съответната специалност и образователно-квалификационна степен, съответно от датата, на която изтича определеният срок на докторантурата, като в ал.5 на същата разпоредба са посочени условията, при които гратисният период се удължава по искане на кредитополучателя и при настъпване на предвидените в Закона предпоставки за това.

Като съобрази представените по делото писмени доказателства и заключението на СИЕ, съдът приема за установено по делото, че въз основа на сключения на 29.05.2015г. Договор за студентски кредит Банката – ищец е превела през периода от 23.09.2015г. до 25.11.2020г. вкл. по банкова сметка на ответницата чрез единадесет превода общо сумата от 82 144,92лв., поради което може да се направи обоснован извод, че възраженията на ответника в тази насока са неоснователни, а отпуснатият кредит е усвоен от ответницата съобразно Договора.

В изпълнение на задължението си по чл.7 ал.3 ГПК настоящият състав на решаващия съд намери за нищожна като неравноправна клаузата на чл.4.4 от процесния Договор в Частта й, в която предвижда капитализиране на лихвата към главницата годишно съгласно действащия Погасителен план. От заключението на вещото лице се установява, че възнаградителната лихва по кредита е капитализирана веднъж годишно от Банката чрез присъединяването й към усвоената главница по кредита до изтичане на гратисния период от 81 месеца, считано от датата на сключване на Договора до 05.02.2022г., след което върху така новосформираната главница е начислявана възнаградителна лихва съобразно Договора в размер на 7 %.

Съдът приема, че с разпоредбата на чл.24 ал.1 от ЗКСД законодателят е очертал задължителните рамки, при които се формира общият размер на задължението на кредитополучателя по Договора за студентски кредит след изтичане на гратисния период, а именно: 1. Главницата, чийто размер се

определя от сумата на отпуснатите средства за такси и/или издръжка и 2. Лихвата, дължима от кредитополучателя за срока на Договора за кредит, която съгласно разпоредбата на чл.23 ал.3 от ЗКСД се начислява върху кредита в договорения размер.

При съобразяване на начина на формиране на претендираната от ищеца главница по време на гратисния период, установен със заключението на вещото лице по СИЕ и подписаният от страните Погасителен план, при който към усвоената сума предназначена за заплащане на учебни такси веднъж годишно Банката е прибавяла и начислената възнаградителна лихва за предходния едногодишен период, върху която сума като цяло е начислява възнаградителна лихва през последващия гратисен период, съдът приема, че клаузата на чл.4.4 от Договора за кредит се явява нищожна като договорена в противоречие със Закона по следните съображения:

Клаузата е в противоречие с императивната разпоредба на чл.24 ал.1, т.1 от ЗКСД поради включване в изискуемата в края на гратисният период главница по кредита и на суми, които са реално усвоени за учебни такси, а съставляват възнаградителна лихва по кредита за гратисния период. Клаузата е в противоречие с императивната разпоредби на чл.143 т.19 от ЗЗП и е неравноправна, тъй като не позволява на ответницата в качеството на кредитополучател да прецени икономическите последици от Договора в тази му част към датата на сключването му.

С оглед нищожността на клаузата на чл.4.4 от Договора за кредит, съдът приема, че същата не следва да се взема предвид при изчисляване размера на претендираното вземане за възнаградителна лихва.

Относно настъпването на предсрочната изискуемост, съобразявайки задължителната съдебна практика на ВКС, въведена в т. 18 на ТР № 4/18.06.2014г. на ОСГТК на ВКС, предсрочната изискуемост представлява изменение на Договора, което за разлика от общия принцип в чл.20а, ал.2 ЗЗД, настъпва с волеизявление само на едната страна и при наличието на две предпоставки: обективният факт на неплащането и упражненото от кредитора право да обяви кредита за предсрочно изискуем. Обявяването на предсрочната изискуемост по смисъла на чл.60 ал.2 ЗКИ предполага изявление на кредитора, че ще счита целия кредит или непогасения остатък от кредита за предсрочно изискуем, включително и за вноските с ненастъпил

падеж, които към момента на изявлението не са били изискуеми. Предсрочната изискуемост има действие от момента на получаване от длъжника на волеизявлението на кредитора, ако към този момент са настъпили обективните факти, обуславящи настъпването ѝ. Безспорно се установи по делото с помощта на СИЕ, че към датата на подаване на ИМ – 10.03.2023г., ответницата не е заплащала в полза на Банката ищец падежиралите вноски по кредита – 13бр., като конкретно по чл.6.2 от Договора е достатъчно неплащане на три последователни месечни вноски.

При тези изводи съдът приема, че с неплащането на 13 последователни погасителни вноски от страна на ответника за периода от 05.03.2022г. до 05.03.2023г. вкл. в полза на Банката – ищец е възникнало право на основание чл. 6.2 от Договора за кредит да обяви кредита за предсрочно изискуем, като упражни правото си да предяви осъдителен иск срещу неизпълния задължението си длъжник.

Във връзка с твърденията на Банката ищец, които кореспондират със съдебната практика, че предсрочната изискуемост настъпва с връчване на преписа от ИМ и приложенията към нея на особения представител на ответника, съдът приема, че същата е настъпила на 19.06.2023г. – л.137 от делото. Установена е трайна съдебна практика на ВКС, съгласно която в хипотезата на обективизирано в ИМ волеизявление на кредитора за обявяване на предсрочна изискуемост, каквато е и настоящата хипотеза следва да се приеме, че с връчването на препис от ИМ на назначения на длъжника особен представител това волеизявление стига до него, т.е. това е и моментът на настъпване на предсрочната изискуемост. В този смисъл е Решение № 198 от 18.01.2019г. по т.д. № 193/2018г., I т.о. на ВКС и др.

Съгласно чл.235 ал.3 ГПК съдът взема предвид настъпилите след предявяване на иска правнорелевантни факти, които са от значение за спорното право и в този смисъл предсрочна изискуемост за кредита има настъпила макар и след предявяване на ИМ. Сумите обаче се претендират към датата на ИМ - 09.03.2023г. и при отчитане на заключението на СИЕ те са в по-малък размер от дължимите към датата на настъпване на предсрочната изискуемост.

Съгласно задължителната практика на ВКС, въведена с ТР № 3/2017г. по тълк. дело № 3/2017 г. на ОСГТК на ВКС „1. Когато извършеното плащане

не е достатъчно, погасителният ефект за законната лихва за забава при неизпълнение на парично задължение настъпва при условията и в поредността по чл.76, ал.2 от Закона за задълженията и договорите; 2. Размерът на вземането на кредитора при предсрочна изискуемост по Договор за заем/кредит следва да се определи в размер само на непогасения остатък от предоставената по Договора парична сума (главницата) и законната лихва от датата на настъпване на предсрочната изискуемост до датата на плащането.“

Видно от заключението на съдебно – графическа експертиза – л. 266– л.277 от делото, извършена от вещото лице Ц. Ц., авторството на оспорените по реда чл.193 от ГПК документи досежно подписа им е на ответницата С. У..

В заключението на вещото лице се посочва, че положените подписи и ръкописно изписване на имената на ответницата върху Договор за студентски кредит от 29.05.2015г., Искане за студентски кредит от 20.05.2015г., Искане за усвояване на средства от студентски кредит за зимен семестър на учебната 2015/2016г. и Искане за усвояване на средства от студентски кредит от дата, както следва : 29.05.2015г.; 01.04.2016г.; 07.10.2016г.; 31.03.2017г.; 10.10.2017г.; 23.03.2018г.; 19.10.2018г.; 27.03.2019г.; 09.10.2019г.; 16.07.2020г. и 25.11.2020г. са изписани от С. У.. Ръкописния текст под формата на декларация, съдържащ се в края на Искания за усвояване на средства от студентски кредит за зимен семестър за учебната 2015/2016г. и Искане за усвояване на средства от студентски кредит от дата, както следва : 29.05.2015г.; 01.04.2016г.; 07.10.2016г.; 31.03.2017г.; 10.10.2017г.; 23.03.2018г.; 19.10.2018г.; 27.03.2019г.; 09.10.2019г.; 16.07.2020г. и 25.11.2020г. е изписан от С. У..

Съдът кредитира с доверие депозираното и неоспорено от страните заключение от вещото лице Ц. Ц. по направената СГРЕ.

Видно от заключението на СИЕ – от лист 237 до лист 247 от делото, вещото лице Т. И. установява, че длъжникът С. У. към датата на получаване на исковата молба от особеният представител – 19.06.2023г. - без капитализация дължи на Банката – ищец сумата от 103 492,10лв, представляваща: Главница от 82 144,92лв., която е сбор от просрочена такава за периода от 05.03.2022 до 05.06.2023 в размер на 7 934,93лв. и предсрочно изискуема в размер на 74 209,99лв.; Общо договорна лихва за периода от 05.03.2022г. до 19.06.2023г. включително в размер на 7 527,45лв; обезщетение

забава за периода от 05.03.2022г. до 19.06.2023г. в размер на 566,64лв.; Отложена лихва до изтичане на гратисният период от 01.06.2015г. до 05.02.2022г. в размер на 13 253,09лв.

Наред с това към датата на ИМ – 09.03.2023г. без капитализация – ответницата дължи на Банката 82 144,92лв. главница, от които 6 390,34лв. просрочена и 75 754,58лв. предсрочно изискуема; общо договорна лихва от 6 082,35лв., от които 6 008,70лв. за периода от 05.03.2022г. до 05.03.2023г. и 73,65лв. за периода от 05.03.2023г. до 09.03.2023г.; обезщетение за забава от 340,07лв. за периода от 05.03.2023г. до 09.03.2023г. и 13 253,09лв. отложена възнаградителна лихва до изтичане на гратисния период от 01.06.2015г. до 05.02.2022г., до които размери искове следва да се уважат, а за разликата до 16 032,08лв. отложена възнаградителна лихва, или за сумата от 2 778,99лв. искът следва да се отхвърли като неоснователен.

Съдът кредитира с доверие депозираното и неоспорено от страните заключение от вещото лице Т. И..

При този изход на делото, съдът следва да се произнесе и по направените разноси, като следва да бъде осъдена ответницата да заплати направените от Банката такива. Същите възлизат съгласно представения Списък на разноските по чл.80 от ГПК – л.255 от делото в размер на 9 650,98лв., от които 4 183,98лв. д.т.; 4 417,00лв. за особен представител, 600лв. депозит за вещо лице и 450,00лв. юрк. възнаграждение, които се дължат съразмерно на уважената Част от искове или в размер на 9 394,57лв., а за разликата до 9 650,98лв. или за сумата от 256,41лв. искането за разноси следва да се отхвърли като неоснователно.

Водим от горното, П.ски окръжен съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА на основание чл.430 ТЗ вр. чл.79 ЗЗД С. У., гражданка на В., родена на ***г., с адрес по удостоверение гр.П., ул.К. № ***, ап.***, и по Договор – гр.П., ул.*** № ***, ет.***, ап.***, с ЛН *** да заплати на *** АД – правопреемник на „***“ ЕАД гр.С., ЕИК ***, представлявано заедно от всеки двама от Изпълнителните директори или от изп. директор и прокурист – заедно, чрез юрк.П. Д. сумата от **101 820,43лева**, от които 82 144,92 лева -

Главница, от която – Редовно падежирали главници за периода от 05.03.2022г. до 05.03.2023г. включително в размер 6 390,34лева; Предсрочно изискуема главница в размер на 75 754,58 лева; ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба – 09.03.2023г. до окончателното ѝ изплащане, начислена възнаградителна (редовна) лихва в размер на 6 008,70лв. за периода от 05.03.2022г. до 05.03.2023г. включително; начислена възнаградителна (редовна) лихва в размер на 73,65 лева върху предсрочно изискуема главница за периода от 05.03.2023г. до 09.03.2023г. включително; начислено обезщетение за забава в размер на 340,07 лева за периода от 05.03.2022г. до 10.03.2023г. включително и отложена възнаградителна лихва в размер на 13 253,09 лева за периода от 01.06.2015г. до 05.02.2022г. включително, като за разликата до 16 032,08лв., или за сумата от 2 778,99лв. искът за отложената възнаградителна лихва отхвърля като неоснователен.

ОСЪЖДА на основание чл.78 ал.1 ГПК С. У., гражданка на В., родена на ***г., с адрес по удостоверение гр.П., ул.К. № ***, ап.***, и по Договор – гр.П., ул.*** № ***, ет.***, ап.***, с ЛН *** да заплати на *** АД – правопреемник на „***“ЕАД гр.С., ЕИК ***, представлявано заедно от всеки двама от Изпълнителните директори или от изп. директор и прокуриснт – заедно, чрез юрк.П. Д., разноси в размер на 9 394,57лв., а за разликата до 9 650,98лв., или за сумата от 256,41лв. отхвърля искането за разноси като неоснователно.

Решението може да се обжалва пред Апелативен съд гр.В.Т. в двуседмичен срок от съобщението до страните чрез връчване на препис от същото.

Съдия при Окръжен съд – П.: _____